

Terroristerna

Genom den nyligen timade tragedien på den västtyska ambassaden fick svenska folket inför sina ögon uppleva något, som vi hittills varit förskonade från, nämligen den anarkistiska terrorn. Förskräckt har man allmänt frågat: vad är det för slags människor, som begår sådana ohyggligheter och vad är deras motiv?

Här som ofta eljest blir dessa frågor lättare att besvara, om man sätter in händelserna i deras historiska perspektiv. Gruppen ur Baader—Meinhof-ligan (eller Rote Armee Fraktion, som de själva kallar sig) representerar den anarkistiska terror, som började breda ut sig över Europa under senare delen av 1800-talet. Företeelsen som sådan, den totala terrorn, utan alla hänsyn riktad mot samhällslivets grundvalar, är känd redan från medeltiden. Fenomenet är både ideologiskt och socialpsykologiskt välbekant inom samhällsvetenskapen.

Det gäller här politiska sektbildningar, vilkas fanatism beror på en okritisk hänförelse för groteskt förenklade ideologier. Företeelsen är närmast av pseudoreligiös karaktär. Anarkisterna uppfattar sig som världsfrälsare med en uppgift så hög, att alla medel är moraliskt tillåtna. De tror att de genom terrorhandlingar skall kunna omstörta en förhatlig samhällsordning och tvinga människorna tillbaka till ett naturtillstånd, där fria och frivilliga associationer skall ersätta det hierarkiskt organiserade samhället. Ytterst går dessa föreställningar tillbaka på Rousseau, som i all oskuld gav en så förledande bild av människans ursprungliga

ädla natur, att han blev upphovsman till en hel flora av politiska sekter, för vilka allt tänkbart våld var tillåtet för att hjälpa människorna tillbaka till denna sin sanna natur.

Från Proudhon ("egendom är stöld") och de ryska anarkistiska lärofäderna Krapotkin och Bakunin utgick i Rousseaus efterföljd ett inflytande, som ledde till en anarkistisk terrorvåg som sträckte sig från Ryssland över Europa till USA. Ett stort antal statsöverhuvuden och politiska ledare mördades, och en mängd "civila" offer krävdes vid bombattentat riktade mot allmänheten. För vår tids förskräckta människor kan det möjligen vara en tröst att denna terror alltså var mycket värre och mer omfattande än den som hittills drabbat oss efter det andra världskriget. Men fortsättning kan följa; kärnvapen, biologiska och kemiska vapen kan göras till anarkistiska terrorvapen. Inför det perspektivet kan det dock vara någon tröst, att ett internationellt polisiärt samarbete före det första världskriget visade sig kunna trycka tillbaka terrorvågen. Nu liksom då måste samhällets självförsvar organiseras internationellt för att bli effektivt. Om så sker finns ingen anledning att förtvivla. De teknologiskt utvecklade staternas resurser är så stora att om de bringas att i samverkan utnyttja den moderna kriminaltekniken, kan terrorhotet avvisas.

Men det finns en annan försvarsfront också — den ideologiska — som inte får försummas. Vänsterextremister och kulturradikaler av olika schatteringar kän-

ner inte sällan en sympati för anarkisterna, som beror på vissa gemensamma utgångspunkter i ideologin, närmare bestämt i arvet från Rousseau och hans lärjungar. Inför våldsdåd av det slag, som utspelats i Västtyskland och nu senast hos oss, känner de ett behov av att socialpsykologiskt förklara anarkistisk terror. Det tillhör förvisso det öppna samhällets spelregler att förklaringar av samhällsfenomen är legitima och lovvärda. Men det olyckliga är att dessa förklaringar lätt kan tolkas som ett försvar — enligt parollen, att förstå allt är att förlåta allt. Vi har ett färskt exempel från Sverige.

Några dagar efter ambassadockupationen i Stockholm gjorde en straffrättsdocent i Uppsala ett ideologiskt särdeles intressant inlägg i Dagens Nyheter, där han försökte vältra över skulden för Baader—Meinhof-ligans ogärningar på något han kallar kapitalismens kris i Västtyskland. Han tycks mena att denna kris skapat en spänning, som utlöser "ett strukturellt våld" från samhällsmaktens sida. Baader—Meinhof-ligan svarar på detta "våld" med "ett politiskt våld" som i sin tur möts av ett "repressivt våld".

Med dessa luftiga akademiska termer, "strukturellt, politiskt och repressivt", kommer han på betryggande avstånd från skotten mot de människor, som tagits som gisslan, liksom från frågan om det personliga ansvaret för valet av medel att hävda en politisk uppfattning. Arbetslöshet är destruktiv, men det finns socialpolitik och arbetslöshetsförsäkring. En hårdhänt arrestering och en fängelsecell är ohyggliga — men det känslokalla mordet på en oskyldig och värnlös medmänniska är ändå något annat. Docenten ifråga kunde lämpligen konkretisera för sig skillnaden mellan strukturellt, repressivt och politiskt "våld" genom att i tur och ordning besöka en arbetsförmedling, ett fängelse — och en begravning av terroroffer. Särskilt borde ett samtal med de efterlevande vara nyttigt för honom.

Det måste finnas gränser för förståelse och förklaringar. Alla avskyr vi våldet. Men kampen för att befria mänskligheten från detta onda underlättas inte av att själva begreppet våld tunnas ut så att realiteter och moraliskt ansvar försvinner i ett töcken av suddiga socialvetenskapliga termer. Då leker man med elden.